

Aïllament o integració

14/XI/1980

En construccions com Hem conegut una actriu que arribarà molt lluny, Es un senyor que ha passat molts anys a França o S'hi va presentar una obra que no era inèdita, formades cada una per una principal de la qual depèn una subordinada relativa (en tots tres exemples el mot que és un pronom relatiu), es poden inserir encara unes altres oracions subordinades, com és ara crec que, em sembla que, estic convençut que, amb les quals matisem el grau de convicció amb què afirmem quelcom de la persona o de la cosa que representa l'antecedent: Hem conegut una actriu que crec que arribarà molt amunt, Es un senyor que em sembla que ha passat molts anys a França i S'hi va presentar una obra que estic convençut que no era inèdita. En cada una d'aquestes construccions el terme que figurant en primer lloc continua essent el terme relatiu i el que figura en segon lloc és la conjunció pròpia de les oracions dites completives, que depenen de verbs de comunicació, percepció, opinió, etc: D'heu-li que vingui, He vist que fugia, Em sembla que plou.

Aquesta introducció de frases amb què matisem certes afirmacions es podria també dur a terme per mitjà d'un altre procediment: convertint-les en frases incises, desproveïdes, per tant, del seu element d'enllaç, el terme conjuntiu que, i inserint-les en la proposició en la qual han de figurar, necessàriament, entre dues comes o bé entre guionets, d'acord amb el grau d'aïllament desitjat: Hem conegut una actriu que, crec, arribarà molt lluny. Es un senyor que, em sembla, ha passat molts anys a França. S'hi va presentar una obra que, n'estic convençut, no era inèdita. Notem —ultra, en el tercer exemple, la presència obligada del pronom feble en, reduït a n— als diversos llocs en què hom podria col·locar cada una de les frases incises: Hem conegut una actriu que arribarà, crec, molt lluny, etc.

Però el que caldria evitar rigorosament és el procediment mixt o híbrid a què recorren avui sovint alguns escriptors i publicistes: inserir plenament dins la construcció general cada una de les frases indicades —és a dir, sense comes ni guionets—, però desproveïdes del terme conjuntiu que. Vet aquí el resultat inadmissible d'aquest procediment: «Hem conegut una actriu que crec arribarà molt lluny». La sensació de descurança que produeix aquesta construcció és gran i cal evitar-la: o bé aïllem la frase incisa —crec— entre dues comes o bé la integrem del tot en el context amb el mot conjuntiu que.